

5.2.7 Vyučovací předmět: DĚJEPIS
Vzdělávací oblast: Člověk a společnost
6. – 9. ročník

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vyučovací předmět **dějepis** se vyučuje jako samostatný předmět v 6. - 9. ročníku, počet hodin viz. učební plán.

Vzdělávání ve vyučovacím předmětu dějepis směřuje k:

- rozvíjení vlastního historického vědomí
- vnímání obrazu hlavních vývojových linií
- získávání orientace v historickém čase
- pochopení souvislostí dějinných událostí a procesů
- chápání kulturní rozmanitosti světa
- utváření pozitivního hodnotového systému

1

Vyučovací předmět dějepis je úzce spjat s dalšími vyučovacími předměty:

zeměpis – orientace v prostoru, územní rozsah států,...

matematika, fyzika, přírodopis, chemie – vědecké poznatky, rozvoj vědy a techniky,...

výtvarná výchova – stavební slohy, umělecká díla, významní umělci,...

hudební výchova – vývoj hudebních projevů, významní skladatelé,...

jazyky – významní spisovatelé a jejich tvorba,...

občanská výchova – člověk a společnost, stát a státní zřízení, lidská a občanská práva, volební systém,...

tělesná výchova – odkaz řecké kultury, olympijské hry,...

Vyučovacím předmětem prolínají **průřezová témata:**

OSV – komunikace, soc. dovednosti, mezilidské vztahy, kooperace, řešení problémů, kreativita,...

VDO – demokracie, despotie, tyranie, občanská práva, náboženská nesnášenlivost, tolerance, občanská společnost, volební systém, formy vlády, totalita, rasismus, holocaust, ideologie,...

EV – člověk a příroda, příroda a první civilizace, historické památky, dopad průmyslové revoluce na přírodu, zásahy do přírodních poměrů,...

MKV – sblížování a prolínání kult. vlivů v období helénismu, náš etnický původ, předsudky, stereotypy, husitství, poznávání jiných kultur, mezinárodní solidarita,...

EGS – integrace Evropy, vliv Říma na raně středověké státy, formování evropských států, křížové výpravy, mír. poselství Jiřího z Poděbrad, reformace, význam objevení Ameriky, buržoazní a buržoazně demokratické revoluce,...

MDV – národní obrození, propaganda, sdělovací prostředky a politika,...

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

Učitel

zadává úkoly, při kterých žáci vyhledávají a kombinují informace z různých zdrojů

vede žáky k užívání správné terminologie a symboliky

zadává úkoly, které vyžadují využití poznatků z různých předmětů

vede k zamyšlení nad historickým vývojem

2

Žák

- vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě

- operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí,

- propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na společenské a kulturní jevy

Kompetence k řešení problémů

Učitel

zařazuje rozmanité aktivity (diskuse, výklad, kreslení, řešení problémů, ICT, AV technika,)

zařazuje metody, při kterých žáci sami docházejí k závěrům a řešením

vede ke kritickému myšlení a logickému uvažování

Žák

- vyhledává informace vhodné k řešení problému, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti
- samostatně řeší problémy; volí vhodné způsoby řešení
- kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit

Kompetence komunikativní

Učitel

vede žáky přesnému a výstižnému vyjadřování
zařazuje do výuky diskuzi
vede žáky k věcnému argumentování
vede žáky k práci s různými typy textů
vede k využívání informačních a komunikačních prostředků

Žák

- formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu
- účinně se zapojuje do diskuse, obhájí svůj názor a vhodně argumentuje
- rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů,...
- využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem

Kompetence sociální a personální

Učitel

vytváří příznivé klima třídy
dodává žákům sebedůvěru
podle potřeby žákům v činnostech pomáhá

Žák

- účinně spolupracuje ve skupině
- podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu
- přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu,

Kompetence občanské

Učitel

reflektuje při výuce společenské i přírodní dění
vede žáky k tomu, aby brali ohled na druhé
motivuje žáky k prozkoumávání názorů a pohledů lišících se od jejich vlastních
pěstuje v žácích vztah k tradicím, národnímu, historickému a kulturnímu dědictví

Žák

- respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí
- odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí
- chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy
- respektuje, chrání a oceňuje naše tradice a kulturní i historické dědictví
- projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit

4

Kompetence pracovní

Učitel

požaduje dodržování dohodnuté kvality práce
umožňuje žákům vzájemně si radit a pomáhat
vede žáky k využívání znalostí v běžné praxi

Žák

- dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky
- využívá svých znalostí v běžné praxi

Kompetence digitální

Učitel

vede žáky k využívání vhodných digitálních technologií při přípravě na vyučování
umožňuje žákům práci s digitálními historickými zdroji, prameny či programy

seznamuje žáky s možností práce s digitalizovanými historickými reáliemi
 motivuje žáky k vlastnímu vyhledávání, sdílení, analýze a ke kritickému hodnocení historických zdrojů, pramenů, databází
 klade důraz na efektivní komunikaci žáků, učí je k bezpečnému a odpovědnému chování v digitálním prostředí

Žák

- aktivně používá digitální technologie k orientaci v historii, využívá různých historických portálů, kanálů a pořadů
- pracuje s digitalizovanými historickými zdroji a prameny, s historickými ilustracemi a animacemi, digitálními historickými mapami
- respektuje názory jiných, respektuje autorství zdrojů a informací
- je schopen kriticky hodnotit materiály v digitálním prostředí a vhodně je využít

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

5 Vyučovací předmět: Dějepis

Ročník: 6.

Výstup	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, projekty	Poznámky
<ul style="list-style-type: none"> - D-9-1-03 osvojí si práci s časovou přímkou, osvojí si základní periodizaci dějin - D-9-1-02 dokáže pracovat s pojmy prostor, čas - D-9-1-01 uvede konkrétní příklady zdrojů informací o minulosti, pojmenuje instituce, kde jsou shromažďovány 	<p><u>Pravěk</u></p> <p>Úvod do učiva Význam zkoumání dějin Získávání informací o dějinách Historické prameny</p>	Z - světové stran, světadíly	archivy, muzea, knihovny v regionu

Výstup	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, projekty	Poznámky
- D-9-2-01 charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu	Starší doba kamenná <ul style="list-style-type: none"> způsob života jednotlivých vývojových typů člověka 	VV – pravěké malby, pojmy OSV – komunikace, soc. dovednosti, mezilidské vztahy, kooperace, řešení problémů EV – člověk a příroda	
- D-9-2-02 pochopí podmínky a důsledky přechodu k zemědělství - D-9-2-02 pochopí podmínky vzniku řemesel	Mladší doba kamenná <ul style="list-style-type: none"> způsob života a obživy počátky řemesel 	Z – zemědělské oblasti OSV – kreativita – výroba keramiky	
- D-9-2-02 pochopí důsledky oddělení řemesel od zemědělství jako podmínky pro rozvoj obchodu	Doba kovů <ul style="list-style-type: none"> rozvoj řemesel a obchodu zánik rodové společnosti 	Z – orientace v mapě	
- D-9-3-01 uvědomí si nerovnoměrnost vývoje v jednotlivých oblastech světa ⇒ chápe kulturní rozmanitost světa	Naše země v období pravěku Shrnutí		
- D-9-3-01 rozpozná souvislost mezi přírodními podmínkami a vznikem prvních velkých zemědělských civilizací	<u>Starověk</u> Oblasti starověkého východu <ul style="list-style-type: none"> charakteristické rysy oblasti vývoj společnosti náboženské představy počátek písma a kultury přínos starověkých civilizací Shrnutí	EV – příroda a první civilizace	

Výstup	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, projekty	Poznámky
- D-9-3-02 uvede nejvýznamnější typy památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví	Řecko <ul style="list-style-type: none"> kořeny řecké civilizace archaické a klasické období Makedonie helénismus	VV – řecké umění (stavitelství, sochařství, malířství) ČJ (lit.) - eposy, řecké báje a pověsti VDO – demokracie, despocie, tyranie MKV – sbližování a prolínání kult. vlivů v období helénismu	zdůraznit osobnost Alexandra Makedonského
- D-9-3-04 učí se chápat formy státní moci, porovná formy vlády a postavení společenských skupin v jednotlivých státech a vysvětlí podstatu antické demokracie - D-9-3-03 demonstruje na konkrétních příkladech přínos antické kultury a uvede osobnosti antiky důležité pro evropskou civilizaci, zrod křesťanství a souvislost s judaismem	Řím <ul style="list-style-type: none"> království republika císařství počátky křesťanství římská kultura rozpad římské říše naše země v době římské Shrnutí Opakování učiva 6. ročníku	VV – římské umění (stavitelství, sochařství, malířství) ČJ (lit.) - římské báje ČJ (sloh) – mluvní cvičení, řečnictví VDO – občanská práva EGS – integrace Evropy, vliv Říma na raně střed. státy	

Pomůcky: učebnice, mapy, dějepisné atlasy, nástěnné tabule, obrazové encyklopedie, pracovní sešity, soubory diapositivů, videokazety, fonetické pomůcky, historická beletrie, soubory modelů archeologických nálezů, soubory historických pojmů, obrázkový materiál, ...

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Vyučovací předmět: Dějepis

Ročník: 7.

Výstup	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, projekty	Poznámky
	<u>Opakování</u> <ul style="list-style-type: none"> • krize císařství • křesťanství • zánik západořímské říše 		
<p>D -9-4-01 osvojí si periodizaci středověku, popíše podstatnou změnu evropské situace, která nastala v důsledku příchodu nových etnik, christianizace a vzniku států</p> <p>D -9-4-02 objasní situaci Velkomoravské říše a vnitřní vývoj českého státu a postavení těchto státních útvarů v evropských souvislostech</p> <p>D -9-4-03 vymezení úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka, konflikty mezi světskou a církevní mocí</p> <p>D -9-4-04 ilustruje postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti, uvede příklady románské a gotické kultury</p>	<p><u>Středověk</u></p> <p>Raný středověk</p> <ul style="list-style-type: none"> • nový etnický obraz Evropy • byzantská, arabská a franská říše • první státní útvary na našem území • český stát v době knížecí • formování prvních státních celků v Evropě • boj mezi mocí světskou a církevní • křížové výpravy • románská kultura a životní styl raného středověku <p>Shrnutí</p>	<p>VV – byzantské, arabské umění, románský sloh (archit., soch., malířství)</p> <p>ČJ – první písemné památky, české pověsti, kroniky</p> <p>OV - národ, vlast, čeští církevní patroni</p> <p>EGS – formování evropských států, klíč. události – vznik Svaté říše římské, křížové výpravy</p> <p>MKV – náš etnický původ</p> <p>EV – historické památky</p>	<p>Důraz na české patrony</p>

Výstup	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, projekty	Poznámky
<p>D -9-4-01 učí se chápat změny politické, hospodářské, sociální a kulturní, učí se charakteristice dobového životního stylu z hlediska sociálního i etnického</p> <p>D -9-4-03 objasní konflikty mezi světskou a církevní mocí, seznámí se s problémy, které vedly ke kritice církve a vyústily v českou reformaci</p>	<p>Vrcholný středověk</p> <ul style="list-style-type: none"> rozvoj řemesel a obchodu, vznik měst a jejich význam český stát za vlády posledních Přemyslovců nástup Lucemburků a vláda Karla IV. gotická kultura a životní styl jednotlivých vrstev v období vrcholného středověku konflikt mezi Anglií a Francií kritika poměrů v církvi a husitství v Čechách <p>Shrnutí</p>	<p>ČJ – kroniky, doba Karla IV., rozvoj češtiny, Hus, rozvoj vzdělání</p> <p>VV – gotické umění (stav., soch., malířství)</p> <p>HV – gotická hudba, husitské písně</p> <p>OV - náš region (historie)</p> <p>VDO – Magna charta 1215 – vznik parlamentu</p> <p>MKV – předsudky, stereotypy kat. církve, husitství</p> <p>EV – historické památky</p>	<p>Hus – různá interpretace histor. osobnosti</p>
	<p>Pozdní středověk</p> <ul style="list-style-type: none"> doba poděbradská doba jagellonská <p>Shrnutí</p>	<p>VV – pozdní gotika (stav., soch., mal.)</p> <p>EGS – mírové poselství Jiřího z Poděbrad</p>	

Výstup	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, projekty	Poznámky
<p>D-9-5-01 osvojí si periodizaci novověku</p> <p>D-9-5-01 vysvětlí znovuzrození antického ideálu člověka, nové myšlenky žádající reformu církve</p> <p>D-9-5-02 vymezí význam husitské tradice pro český politický a kulturní život</p> <p>D-9-5-03 poznává důvody a význam objevných plaveb a důsledky pronikání evropských civilizací do nově objevených zemí</p> <p>D-9-5-04 učí se chápat postavení českých zemí v habsburské monarchii i v podmínkách Evropy</p> <p>D-9-5-05 objasní příčiny a důsledky vzniku třicetileté války a posoudí její důsledky</p> <p>D-9-5-06 rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede příklady významných kulturních památek</p>	<p>Raný novověk Počátky novověku</p> <ul style="list-style-type: none"> • humanismus • objevné plavby a jejich společenské důsledky • náboženská reformace • počátky absolutních monarchií • český stát v předbělohorských poměrech • třicetiletá válka • občanská válka v Anglii • baroko a životní styl • upevňování vlády Habsburků po třicetileté válce <p>Shrnutí. Opakování 7. ročníku.</p>	<p>VV, HV – renesance (stavit., soch., malířství, hudba) ČJ (lit.), OV – humanismus MKV – poznávání jiných kultur</p> <p>OV – typy států, složky státní moci EGS – reformace, klíč. události – 1492 – objevení Ameriky MKV – předsudky, stereotypy kat. církve</p> <p>VV, HV – baroko (stav., soch., mal., hudba) ČJ (lit.) – baroko VDO – rekatolizace, náb. nesnášenlivost</p>	

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Vzdělávací oblast: Dějepis

Ročník: 8.

Výstup	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, projekty	Poznámky
<p>D-9-6-01 vysvětlí podstatné ekonomické, sociální, politické a kulturní změny ve vybraných zemích a u nás, které charakterizují modernizaci společnosti</p> <p>D-9-6-01 chápe pojem kolonie, uvědomí si význam boje za svobodu</p>	<p>Opakování 7. ročník</p> <p>Novověk od konce 18. stol. do r. 1914</p> <ul style="list-style-type: none"> rozvoj vzdělanosti v době osvícenství české země za vlády Marie Terezie a Josefa II <p>situace ve Francii, Rusku a Prusku, vzestup Velké Británie</p> <p>boj amerických osad za nezávislost, vznik Spojených států amerických</p> <p>Shrnutí</p>	<p>ČJ (lit.) – osvícenství, klasicismus EV – historické památky</p> <p>ČJ (lit) – poč. národního obrození</p> <p>EGS – revoluce USA, Fr., VB, 1848</p> <p>VDO – USA, Fr. – revoluce (Listina práv a svobod, ústava)</p>	<p>Olomouc – Pevnost poznání – Marie Terezie</p>

Výstup	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, projekty	Poznámky
<p>D-9-6-02 ujasní souvislost mezi událostmi francouzské revoluce a napoleonských válek a rozbitím starých společenských struktur v Evropě</p> <p>D-9-6-03 porovná jednotlivé fáze utváření novodobého českého národa v souvislosti s národními hnutími vybraných evropských národů</p> <p>D-9-6-03 seznámí se s příčinami a průběhem českého národního obrození, zná významné osobnosti národního obrození</p> <p>D-9-6-03 ujasní si souvislosti s úsilím o vytvoření jednotlivých národních celků</p> <p>D-9-6-04 vysvětlí rozdílné tempo modernizace a prohloubení nerovnoměrnosti vývoje jednotlivých částí Evropy a světa včetně důsledků, ke kterým tato nerovnoměrnost vedla; charakterizuje soupeření mezi velmocemi a vymezí význam kolonií</p>	<ul style="list-style-type: none"> Velká francouzská revoluce, její průběh a význam pro Francii i evropské dějiny napoleonské války a jejich důsledky průmyslová revoluce, modernizace společnosti, změna sociální struktury národní a osvobozenecská hnutí v Evropě, pojem vlastenectví a požadavek národa na svobodný rozvoj utváření novodobého českého národa rok 1848 v Evropě a v Čechách postavení českých zemí v habsburské monarchii ve 2. pol. 19. stol., základní rysy české politiky, její představitelé procesy sjednocování v Německu a v Itálii občanská válka v USA <p><u>1. světová válka.</u></p> <p>Ruské revoluce</p> <ul style="list-style-type: none"> Shrnutí - opakování 	<p>Projekt: Napoleon Bonaparte, Slavkov</p> <p>VV, HV – klasicismus, romantismus (stav., soch., mal., hudba)</p> <p>EV – prům. revoluce – dopad na živ. prostředí a přírodní zdroje, tech. vynálezy</p> <p>VDO – občanská společnost MDV – NO – obroda čes. jaz., knihy, noviny...</p> <p>MKV – rasismus – otrokářství v USA EGS – pochopení 1. světové války a její hrůzy Projekty: Bitvy a zbraně 1. světové války</p>	<p>Region – železnice, železárny</p>

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Vzdělávací oblast: Dějepis

Ročník: 9.

13

Výstup	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, projekty	Poznámky
<p>D-9-7-01 na příkladech demonstruje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky</p> <p>D-9-7-02 učí se chápat okolnosti vzniku Československa, období první republiky, klady a nedostatky demokratického systému</p> <p>D-9-7-03 uvědomí si změny v mezinárodní politice vznikem komunistického režimu, totalitarismu a nacionalismu</p> <p>D-9-7-04 chápe historický rozměr pojmů nacionalismus, extremismus, agrese</p> <p>D-9-7-05 učí se vnímat rozmanitost projevů kultury a přínos národní a evropské kultury k tomuto odkazu</p> <p>D-9-7-05 seznámí se s vnitřní a zahraniční politikou Československa v období druhé republiky, protektorátu</p>	<p>Opakování 8. ročník</p> <p>Moderní doba (1918 – 1948)</p> <ul style="list-style-type: none"> vznik Československa, jeho hospodářsko-politický rozvoj, sociální a národnostní problémy mezinárodně politická situace Evropy ve 20. letech počátky fašistického hnutí SSSR v meziválečném období světová hospodářská krize a její důsledky první projevy fašistické agrese, vznik válečných ohnisek kultura, věda a technika před vypuknutím 2. světové války cesta k Mnichovu, Mnichovská dohoda a její důsledky Protektorát Čechy a Morava 	<p>OV – problémy lidské nesnášenlivosti</p> <p>MDV – propaganda, Češi x Němci x Židé</p> <p>ČJ (lit.) – literatura 1. pol. 20. stol.</p> <p>VV, HV – umění 1. pol. 20. stol.</p> <p>EGS – 1. a 2. sv. válka jako mezníky vývoje světa</p> <p>MKV – rasismus 20. st., lid. solidarita během válek</p> <p>EV – prům. revoluce a živ. prostředí, tech. vynálezy</p>	

Výstup	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, projekty	Poznámky
<p>D-9-7-05 učí se úctě k odkazu účastníků odboje</p> <p>D-9-7-05 učí se chápat poválečný vývoj ČSR, který vyústil v únorové události 1948</p> <p>D-9-7-05 chápe možnost různé interpretace historických faktů a nutnost kritického přístupu k interpretacím</p>	<ul style="list-style-type: none"> druhá světová válka domácí a zahraniční odboj mezinárodní konference a poválečné uspořádání světa poválečné Československo v letech 1945 – 1948 únorový převrat 1948 <p>Shrnutí</p>	<p>OSV+VDO – holocaust (projekt)</p> <p>EGS - OSN</p> <p>VDO – totalit. režim</p> <p>MDV - propaganda</p>	
<p>D-9-8-01 seznámí se s postavením Československa v mezinárodních souvislostech</p> <p>D-9-8-01 učí se rozpoznávat znaky totalitní společnosti</p> <p>D-9-8-01 učí se chápat vznik a problémy existence bipolárního světa</p> <p>D-9-8-01 seznámí se s vnitřní situací v naší republice (události r. 1968)</p> <p>D-9-8-03 posoudí postavení rozvojových zemí</p>	<p>Dějiny od poloviny 20. století do současnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> postavení Československa a jeho postupné začleňování do sféry vlivu SSSR, projevy sovětizace Československa ve všech oblastech společenského života i v každodenním životě lidí studená válka, rozdělení světa do vojenských bloků rozpad koloniálního systému, mimoevropský svět vnitřní situace v zemích východního bloku (krizové projevy) 	<p>VDO – Československo a komunismus, formy vlády, Listina práv a svobod a Charta 77</p> <p>EGS – Východ x Západ, NATO, Varšavská smlouva</p> <p>EV – zásahy do přírod. poměrů (SSSR)</p>	

Výstup	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, projekty	Poznámky
<p>D-9-8-02 učí se chápat postupný rozpad východního bloku rozkladem komunistických systémů</p> <p>D-9-8-02 seznámí se s vnitřní situací v Československé republice v roce 1989 a s vývojem v 90. letech – vznik České republiky</p> <p>D-9-8-04 prokáže základní orientaci v problémech současného světa</p> <p>D-9-8-04 vliv médií na každodenní život a politické dění</p> <p>D-9-8-04 ujasnění si začlenění České republiky do integračního procesu (vstup do EU)</p>	<ul style="list-style-type: none"> vývoj Československa a od roku 1945 do roku 1989 charakteristika západních zemí (na vybraných příkladech) krize sovětského impéria a „perestrojka“ obnova demokracie ve východní Evropě a „sametová revoluce“ rozpad Československa, vznik České republiky Česká republika na přelomu tisíciletí technika, věda a kultura ve 2. pol. 20. stol., evropská integrace, globalizace <p>Shrnutí</p> <p>Opakování 9. roč.</p>	<p>VDO – formy vlády</p> <p>EGS – revoluce 1989, začlenění ČR do integračního procesu – vstup do EU</p> <p>ČJ (lit.) – literatura 2. pol. 20. stol. VV, HV – umění 2. pol. 20. stol. MDV – sdělovací prostředky a politika</p> <p>Projekt: Česká republika ve 2. polovině 20. století</p>	